

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં – અમદાવાદ ખાતે

ફોજદારી પરચુરણ અરજી નં. ૨૨૪૦૯ / ૨૦૧૬

(આગોતરા જામીન માટે)

મંજૂરી અને સહી માટે: માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી પરેશ ઉપાધ્યાય

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું તેમના સ્વામી ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

હિતેન્દ્ર જગન્નાથ ચૌધરી. – અરજદાર

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય. પ્રતિભાવ આપનારાઓ

=====

ઉપસ્થીતી :

શ્રી નિખિલ એસ. કરીલ, વકીલ-અરજદાર માટે

શ્રી રાશેશ રિન્ડાની, એપીપી-પ્રતિવાદી-રાજ્ય માટે

શ્રી અઝીઝાહિદ એન. અલ્વી, વકીલ-ફરિયાદી માટે

=====

કોરમ:માનનીય શ્રી જસ્ટિસ પરેશ ઉપાધ્યાય

તારીખ:૨૧/૧૦/૨૦૧૬ મૌખિક ચુકાદો

૧. આ આગોતરા જામીન માટેની અરજી છે.

૨. અરજદારે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ અને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૩ (૧) (આર) અને ૩ (૨) (પ) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે ડી. સી. બી. પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદમાં નોંધાયેલી ૨૦૧૬ની સીઆર-૧ નંબર ૪૮ની એફ. આઈ. આર. ના સંબંધમાં તેની ધરપકડની આશંકા વ્યક્ત કરી છે.અરજદાર એક પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર છે, જે સંબંધિત સમયે અમદાવાદ પોલીસ કમિશનરેટ હેઠળ કામ કરતો હતો અને મૃતક તેનો પોલીસ કોન્સ્ટેબલ હતો.

૩.૧ અરજદારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે, અરજદાર પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર છે અને મૃતક તેની હેઠળ કામ કરતો પોલીસ કોન્સ્ટેબલ હતો.તેમણે આ અદાલતને ફરિયાદની લાઈન-બાય-લાઈન, ઘટના અને એફ. આઈ. આર. દાખલ કરવા વચ્ચેનું સમય અંતરાલ, હતાશા/હતાશાના મૃતકની માંદગી/વલણ, જે તેના કમનસીબ મૃત્યુ તરફ દોરી ગયું હતું, તેના વર્ણન દ્વારા લઈ ગયા છે.તેમણે આ અદાલતનો વ્યાપકપણે ઉદ્દેશ કર્યો છે અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી દ્વારા દલીલ કરી છે કે, કોઈ પણ સંજોગોમાં, અરજદારે કોન્સ્ટેબલ દ્વારા કરવામાં આવેલી આત્મહત્યાને પ્રોત્સાહન આપ્યું હોવાનું કહી શકાય નહીં.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, આ અરજીને ગુણદોષના આધારે મંજૂરી આપવામાં આવે.(૨૦૦૯) ૧૬ એસ. સી. સી. ૬૦૫ માં નોંધાયેલા ચિત્રેશ કુમાર ચોપરા વિરુદ્ધ દિલ્હીના રાજ્ય (G.N.C.T) ના કેસમાં ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર રિલાયન્સ મૂકવામાં આવ્યું છે.

૩.૨ ઉપરોક્ત પર પૂર્વગ્રહ વિના, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે, કોન્સ્ટેબલના મૃત્યુને તેની જાતિ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી, અને વર્તમાન કેસમાં અનુસૂચિત જાતિ

અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૯ (ટૂંકમાં 'અત્યાચાર અધિનિયમ') ની જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરવો એ આ અરજીને યોગ્ય ન બનાવવા માટે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, આવી અરજી યાંત્રિક રીતે નકારી શકાતી નથી કારણ કે તે જાળવવા યોગ્ય નથી, કારણ કે તે માત્ર અદાલતની સત્તામાં જ નથી, પરંતુ પ્રથમ દષ્ટિએ અત્યાચાર અધિનિયમ હેઠળ કોઈ ગુનો કરવામાં આવ્યો છે કે કેમ તે શોધવાની ફરજ પણ અદાલત પર મૂકવામાં આવે છે. આ અરજીની જાળવણીક્ષમતાના પાસા પર, (૨૦૧૨) ૮ એસ. સી. સી. ૭૯૫ માં નોંધાયેલા વિલાસ પાંડુરંગ પવાર વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં અને (૨૦૦૮) ૧૨ એસ. સી. સી. ૫૩૧ માં નોંધાયેલા ગોરીગે પેન્ટેયા વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યના કેસમાં અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયો પર ભારે નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે. હરેશભાઈ ધીરુભાઈ કેંજર અને અન્યો વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને કિમિનલ મિસ્ક પર નોંધાયેલા અન્ય કેસમાં પણ રિલાયન્સને આ અદાલતના ચુકાદા પર મૂકવામાં આવ્યું છે. ૨૦૧૬ની અરજી No. ૧૨૫૭૭ અને તારીખ ૧૦.૧૦.૨૦૧૬ સંબંધિત બાબતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, આ અરજીને ગુણદોષના આધારે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે અને મંજૂરી આપવામાં આવે.

૪. જાણકાર વધારાના સરકારી વકીલ અને ફરિયાદીના વિદ્વાન વકીલ બંનેએ જાળવણીક્ષમતા અને યોગ્યતા પર પણ આ અરજીનો વિરોધ કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, અત્યાચાર અધિનિયમની કલમ ૧૮ની મર્યાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અરજીને ગુણદોષના આધારે ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી. તે આગળ રજૂ કરવામાં આવે છે કે, ગુણદોષ પર પણ, અરજીને નકારી કાઢવાની જરૂર છે.

૫. જાણીતા વધારાના સરકારી વકીલે આ અદાલતને, આ અરજીને પડકારવા માટે અત્યાર સુધીની તપાસ દરમિયાન એકત્ર કરવામાં આવેલી સામગ્રી, અન્ય બાબતોની સાથે, આ આધાર

પર ઉપલબ્ધ કરાવી છે કે, અરજદાર પોલીસ નિરીક્ષક તરીકે કામ કરી રહ્યો છે.તેની બદનામીની પૂર્વધારણાઓ છે, જેમાં તેના ઉપરી અધિકારીઓને માથું મારવાનો સમાવેશ થાય છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, અરજદારે કોઈ તરફેણ દર્શાવવા માટે મૃતક દ્વારા બુટલેગર પાસેથી લાંચ લેવાનો વ્યવહાર કર્યો હતો.તે મૃતકનો કેસ હતો કે ત્યારે પણ આ બુટલેગરની તરફેણ કરવામાં આવી ન હતી અને ઇન્સ્પેક્ટર પણ પૈસા પરત કરી રહ્યા ન હતા.તે રજૂ કરવામાં આવે છે કે, કોન્સ્ટેબલ તે રકમ ચૂકવી શક્યો ન હતો, ન તો તે ઉપરોક્ત અસામાજિક તત્વ અને/અથવા પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર (અરજદાર) ના દબાણનો સામનો કરી શક્યો ન હતો.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, આ સિદ્ધાંતને ટેકો આપવા માટે તપાસ એજન્સી પાસે સામગ્રી છે.આ સામગ્રી આ અદાલતને અવલોકન માટે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, આ અરજી ગુણદોષના આધારે રદ કરવામાં આવે.

૬. બે મુદ્દાઓ વિચારણા માટે આવે છે.ગુણદોષના આધારે અરજદારને આગોતરા જામીન આપવા જોઈએ કે નહીં.જો કે, તે પહેલાં, મુદ્દો એ છે કે શું, અત્યાચાર અધિનિયમની કલમ ૧૮ ની જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અરજીને ગુણદોષ પર ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે, કારણ કે અત્યાચાર અધિનિયમની જોગવાઈઓ પણ પ્રશ્નમાં એફ. આઈ. આર. માં લાગુ કરવામાં આવી છે.

૭. જ્યાં સુધી આ અરજીની જાળવણીક્ષમતાની વાત છે, આ અદાલત નીચે મુજબ જુએ છે.

૭.૧ અત્યાચાર અધિનિયમની કલમ ૧૮ ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૪૩૮ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને આગોતરા જામીન માટેની અરજી પર પ્રતિબંધ મૂકે છે.તેનો વ્યાપ અને વ્યાપ વિવિધ નિર્ણયોમાં ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતની વિચારણા માટે હતો.આવો જ એક નિર્ણય વિલાસ પાંડુરંગ પવાર (સુપ્રા) લે છે.ઉપરોક્ત નિર્ણયનો પરિચ્છેદ ૯ નીચે મુજબ છે.

“૯. એસસી/એસટી કાયદાની કલમ ૧૮ સંહિતાની કલમ ૪૩૮ લાગુ કરવા માટે અવરોધ ઊભો કરે છે.જો કે, ફરિયાદના દાવાઓની ચકાસણી કરવાની અને એસસી/એસટી અધિનિયમની કલમ ૩ (૧) હેઠળ ગુનો પ્રથમ દષ્ટિએ કરવામાં આવ્યો છે કે કેમ તે શોધવાની ફરજ અદાલત પર મૂકવામાં આવે છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જો ફરિયાદમાં કોઈ ચોક્કસ દાવો હોય, એટલે કે, જાતિના નામથી બોલાવીને અપમાન કરવાના ઈરાદાથી અપમાન અથવા ધમકી, તો આરોપી વ્યક્તિઓ આગોતરા જામીન માટે હકદાર નથી.”

૭.૨ ઉપરોક્ત ગુણોત્તરને અનુસરીને, અને આ અદાલતની સહકારી બેંચોના અન્ય આદેશોને અનુસરીને, આ અદાલતે હરેશભાઈ ધીરુભાઈ ડેંજર (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં એવું માન્યું છે કે, જે કિસ્સાઓમાં અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૯ ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું હોવાનો આરોપ છે, ત્યાં આગોતરા જામીન માટેની અરજીને નકારી કાઢતાં પહેલાં, તે અદાલતની ફરજ છે અને તેથી કોર્ટે જોવું પડશે કે ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૩ હેઠળ ગુનો પ્રથમ દષ્ટિએ કરવામાં આવ્યો છે કે નહીં.આ મર્યાદિત તપાસ માટે પણ, અદાલત દ્વારા આરોપી સામે અને ફરિયાદી/પીડિતાની તરફેણમાં ખૂબ જ કડક ધોરણો લાગુ કરવા જોઈએ.આવા ધોરણો લાગુ કર્યા પછી, જો તથ્યો પર એવું જોવા મળે કે અત્યાચાર અધિનિયમ હેઠળનો ગુનો પ્રથમ દષ્ટિએ ન બને, તો આવી અરજીને ગુણદોષના આધારે ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે.એવું બની શકે છે કે, ગુણદોષ પર, અરજદાર આગોતરા જામીન માટે હકદાર ન પણ હોય, પરંતુ ગુણદોષ પર આવી અરજીને નકારી કાઢવા માટે પણ, આવી અરજીને પહેલા જાળવણીપાત્ર તરીકે સ્વીકારવી પડશે.તે આ ક્વાચત છે જે ઉપર નોંધ્યા મુજબ, ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ફરજિયાત તરીકે કોર્ટ દ્વારા હાથ ધરવાની જરૂર છે.

૭.૩ (૨૦૧૧) ૧ એસ. સી. સી. ૬૯૪૧માં નોંધાયેલા સિદ્ધધરમ સતલિંગપ્પા મેત્રે વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં કાયદાની ઉપરોક્ત દરખાસ્ત અને ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે સૂચવેલા પરિમાણો અને સલામતીઓને ધ્યાનમાં રાખીને જો વર્તમાન કેસની હકીકતોની તપાસ કરવામાં

આવે, તો આ અદાલતને લાગે છે કે, મૃતકનું કહેવું (કહેવાતી સુસાઈડ નોટ અને/અથવા ઓડિયો-વીડિયો ક્લિપિંગની સ્ક્રિપ્ટમાંથી બહાર આવ્યું હોય તેવું) અને ફરિયાદીનું કહેવું પણ- પત્ની તેના અંકિત મૂલ્ય પર સ્વીકારવામાં આવે છે, તો પણ આ અધિનિયમ હેઠળ કોઈ ગુનો કરવામાં આવતો નથી. અત્યાચાર કાયદો. એ નોંધવું જરૂરી છે કે, ફરિયાદનો મૂળ આધાર એ છે કે આ વિવાદ એ હતો કે અરજદાર (પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર) દ્વારા મૃતક (પોલીસ કોન્સ્ટેબલ) દ્વારા બુટલેગર પાસેથી મળેલી લાંચના ખાતાનું સમાધાન હતું. ફરિયાદી પક્ષનો સિદ્ધાંત એ છે કે, અરજદારે કોઈ તરફેણ કરવા માટે મૃતક દ્વારા બુટલેગર પાસેથી લાંચ સ્વીકારી હતી. મૃતકની ફરિયાદ હતી કે, તે સમયે પણ કથિત બુટલેગરની તરફેણ કરવામાં આવી ન હતી અને ઇન્સ્પેક્ટર પણ પૈસા પરત કરી રહ્યા ન હતા. મૃતક-કોન્સ્ટેબલ તે રકમ ચૂકવી શકતો ન હતો, ન તો તે કથિત અસામાજિક તત્વ અને/અથવા પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર (અરજદાર) ના દબાણનો સામનો કરી શકતો હતો. જે બન્યું છે તે દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે, પરંતુ તેને મૃતકની જાતિ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. તેથી આ અરજીને એટ્રોસિટી એક્ટની જોગવાઈઓથી સ્વતંત્ર, ગુણદોષના આધારે ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે.

૮. આ અરજીને ગુણદોષના આધારે ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર હોવાનું માની લીધા પછી, આગામી પ્રશ્ન એ છે કે શું ગુણદોષના આધારે અરજદારને ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૪૩૮ હેઠળ રક્ષણ આપવાની જરૂર છે કે કેમ. સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને જે વિદ્વાન વધારાના સરકારી વકીલ દ્વારા આ અદાલતને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી છે, આ અદાલતને જાણવા મળ્યું છે કે, મૃતક સંત ન હોવા છતાં, જેમ કે કેસ તેના વતી દલીલ કરે છે તે પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરને તેના દ્વારા બુટલેગર પાસેથી મળેલી લાંચ ખાતાના સમાધાન સાથે સંબંધિત છે, તે સૂચવવા માટે સામગ્રી છે કે જો અરજદારની અસરકારક પૂછપરછને તપાસ એજન્સીને મંજૂરી આપવામાં નહીં આવે, તો તે સમગ્ર સમાજને ખોટા સંકેતો મોકલશે. વધુમાં, અરજદાર દ્વારા તેના ઉપરી પોલીસ અધિકારીઓને ઠપકો આપવાની અને તે સંબંધમાં એફ. આઈ. આર. નોંધવાની પણ પૂર્વધારણા છે. તપાસ દરમિયાન

એકત્ર કરવામાં આવેલી સામગ્રી, જે આ અદાલતને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી છે, તે ફરિયાદી પક્ષના એ સિદ્ધાંતને સમર્થન આપે છે કે અરજદાર સામે કરવામાં આવેલા આરોપોમાં તથ્ય છે.સંપૂર્ણતાને ધ્યાનમાં લેતા, આ અદાલતને લાગે છે કે, આ અદાલત માટે, આ કેસની હકીકતોમાં, અરજદારની તરફેણમાં વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવો અવિવેકી રહેશે.તેથી આ અરજી રદ કરવી જરૂરી છે.

૯. ઉપર નોંધાયેલા કારણોસર, આ અરજી રદ કરવામાં આવે છે.નિયમ નાબૂદ કરવામાં આવે છે.

૧૦. આ તબક્કે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે, અરજદારની તરફેણમાં કાર્યરત વચગાળાનું રક્ષણ થોડા સમય માટે ચાલુ રાખવામાં આવે.આ વિનંતીનો હરીફ પક્ષો દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવે છે.સંપૂર્ણતાને ધ્યાનમાં રાખીને, એવો આદેશ આપવામાં આવે છે કે, આ અદાલત દ્વારા અગાઉ અરજદારની તરફેણમાં આપવામાં આવેલ વચગાળાનું રક્ષણ, આજથી ચાર અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે ચાલુ રહેશે.

(ન્યાયમૂર્તી –પરેશ ઉપાધ્યાય)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.